

Kulttuuri luo kestävyyttä

”Mitä sellainen ankara aika vaikutti kansan tapoihin? [...] ei ollut huveja, eikä tansseja ja siivoa ja hiljaista oli elämä. Ei kuulunut iltaisin järveltä, eikä kylän tanhuvilta ja raiteilta naurua eikä iloisia lauluja.”

Kertomuksia nälkävuosilta (Tyrvää)

Koronapandemian puhkeaminen lamautti suomalaista taide- ja kulttuurielämää nopeasti ja monin eri tavoin. Esityksiä, näyttelyitä ja tuotantoja peruuntui tai siirtyi epävarmaan tulevaisuuteen. Kirjastot, museot, kulttuuritalot ja harrastustilat sulki ovensa. Tapahtumakesä kuihtui olemattomiin. Kun yhteiskunta eristettiin fyysisesti, tarkoitti se monelle myös henkistä eristämistä.

Kriisi teki näkyväksi alalla toimivien rakenteellisesti ja taloudellisesti heikon aseman. Epätyypillisten työsuhteiden, apurahajaksojen ja yrittäjyyden väliseen tasapainotteluun tottuneille taiteilijoille ja muille luovien alojen ammattilaisille oikean tuki-instrumentin löytäminen on ollut vaikeaa normaalioloissakin. Töiden ja tilausten äkillinen loppuminen yksinkertaisesti romahdutti alalla toimivien tulot ja käynnisti etuuksien hakuun liittyvät monimutkaiset selvittelyt. Romahduksen äkillisyyttä kuvastavat tiedot käyvät ilmi valtioneuvoston exit- ja jälleenrakennustyöryhmän raportista, jossa todetaan Nordean korttimaksuista tehdyn analyysin perusteella kulttuurialan myynnistä kadonneen parin viikon aikana yli 90% (Hetemäen raportti).

Vaikka kriisi valtioiden tasolla näyttäytyi jokseenkin symmetrisenä, on se toimialoittain tarkastellen ollut säälimättömän epäsymmetrinen. Toiset alat ovat kärsineet ja tulevat kärsimään poikkeustilanteesta enemmän kuin toiset. Näin on käynyt myös taide- ja kulttuurialan sisällä. Alat, joissa kontaktit ja fyysinen läsnäolo ovat työskentelyn ja yleisön kohtaamisen edellytys, ovat olleet jo lähtökohtaisesti muita heikommassa asemassa kokoontumisrajoitusten astuttua voimaan.

Töiden ja palveluiden pakollisen siirtymisen verkkoon sanotaan toisaalta vahvistaneen ns. digiloikkaa. Tätä voidaan pitää myönteisenä kehityksenä, sillä digitaalisten palvelujen paraneminen edistää laajempaa tavoitetta saada saavutettavia ja yhdenvertaisia palveluja kaikkien kansalaisten ulottuville. Osalle digiloikka on kuitenkin merkinnyt hyppyä etäämmälle inhimillisistä perustarpeista, joiden toteutumisessa taiteella ja kulttuurilla on aina ollut tärkeä rooli.

Rahoittajien toimet ovat keskittyneet akuutin kriisin hoitoon ja seuranneita tulonmenetyksiä on pyritty kompensoimaan nopeasti myönnettävin avustuksin. Taiteen edistämiskeskus sai kahdella erikseen järjestämällään korona-apurahojen hakukierroksella käsiteltäväkseen ennätysmäiset yli 9000 hakemusta suomalaisilta taiteilijoilta. Taide- ja kulttuuriala on näin omalta osaltaan ollut vahinkoja minimoimaan pyrkivien valtion tukitoimien kohteena, joiden riittävydestä ja kohdentumisesta käytäneen myöhemmin samanlaista jälkipeliä kuin muistakin talouspolitiikan kriisivaiheen korjaustoimista. Yksityisellä puolella kulttuurisäätiöt ovat osallistuneet ahdingon lieventämiseen sekä omilla täsmätoimillaan että tekemällä yhteistyötä valtion kanssa.

Rajoitusten vähitellen hellittäessä katseet ovat alkaneet kääntyä epidemian kerrannaisvaikutuksiin ja etenkin kulttuurielämän kohtalonyhteyteen julkisen talouden kanssa, joka näyttää häiriötilanteen seurauksena vajoavan syvään taantumaa.

Näkyvimpien ilmiöiden alta on lisäksi paljastumassa erilaisia huolten alakokonaisuuksia, joita heikentyvän taloustilanteen tiedetään aiheuttavan. Nykyisen päättäjäpolven muistissa on edelleen, kuinka 1990-luvun lama koetteli erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointia. Kuntien nuorisotyöhön käytettyjä varoja leikattiin tuolloin kuudessa vuodessa peräti 50% (Kunnallisen nuorisotyön arviointi, 2001). Vastaavasti alaikäisten läheteet tahdosta riippumattomaan psykiatriseen sairaanhoitoon lähes kolminkertaistuivat laman jälkeisinä vuosina (THL tilastot ind.2483). Kaikkien ikäryhmien henkinen hyvinvointi on onneksi ollut toistaiseksi hyvin esillä julkisessa keskustelussa ja toivoa sopii, että siihen kiinnitetään huomiota myös koronapandemian jälkihoidossa.

Mustan joutsenen sijasta koronakriisin metaforaksi sopisi paremmin hirven kohtaaminen keväisellä valtatiellä. Tiesimme niitä olevan liikkeellä, mutta ilmaantuminen suoraan eteen ajokaistalle oli silti yllättävä ja epätodellinen tapahtuma. Onnettomuuden kaikki mahdolliset jälkiseuraukset eivät ole vielä näköpiirissä. Talouden ja terveydenhuollon kriisin vanavedessä kulkee maailmanlaajuisesti lisääntyvä epävakauden ilmapiiri, jossa uusia uhkakuvia ovat nälänhätä, poliittiset levottomuudet, konfliktit, instituutioiden ja yhteisöjen hajoaminen, rakenteellinen työttömyys, eskaloituva pankkikriisi jne. On selvää, että ”paluuta normaaliin” on pyrittävä kiirehtimään myös, jotta näitä vaikutuksia kyettäisiin minimoimaan tai mieluusti kokonaan välttämään.

Maailman seisahtuminen on tarjonnut tilaisuuden pohtia mennyttä normaalia ja siihen liittyvää kestävyysnäkökulmaa. Osa asetetuista rajoituksista on vaikuttanut voimakkaasti aloihin, joihin kytkeytyy myös maapallon resurssien ylikuluttaminen. Jos ilmastonmuutoksen eteneminen on tähän saakka tuntunut kuin hidastetun filmin seuraamiselta, on koronapandemia sen keskellä lyhyt pysäytyskuva ja ääneen esitetty kysymys: olisimmeko valmiita muuttamaan kulutustottumuksiamme näin radikaalisti ja pysyvästi?

Taiteen ja kulttuurin suunnattomasta sisältöarkusta löytyy tapoja tarkastella ja ymmärtää ihmisyyttä, muovata asenteita ja kuluttajakäyttäytymistä sekä kehittää kykyämme empatiaan. Sen keinoin synnyttämme luovuutta stimuloivia ympäristöjä, rakennamme vuorovaikutusta, selätämme kriisejä ja luomme yhteisöömme vakautta. Ala on yksi koronapandemian vuoksi pahoin ja pitkään kärsivistä sektoreista. Samalla se on myös ala, jonka potentiaaliin uuden arjen luomisessa tulisi lähitulevaisuudessa kiinnittää erityistä huomiota.

Kirjoituksen jälkipuoliskolla keskityn pohtimaan mahdollisuutta ottaa taide ja kulttuuri matkaoppaaksi kohti uutta ja kestävämpää arkea. Aluksi käsittelen kuitenkin julkisen kulttuurirahoituksen lähitulevaisuutta, jonka ympärille niin moni taide- ja kulttuurialan huolenaiheista kiertyy.

Muutospaineita lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä

Nostan seuraavaksi esille kolme kulttuurin rahoittamiseen liittyvää kriittistä muuttujaa, joihin on kiinnitettävä huomiota viimeistään seuraavan hallituskauden aikana. Kaikki kuvatut muuttujat ja niihin liittyvät muutostarpeet on tunnistettu aiemminkin, mutta koronapandemialla on ollut niistä jokaiseen kiihdyttävä vaikutus.

Ensiksi muutama huomio rahapelitoiminnan monopolijärjestelmän kestävydestä.

Veikkaus Oy antoi joulukuussa 2019 eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle synkän arvion lähivuosien tuotto-odotuksistaan, jonka taustalla vaikuttivat osin yhtiön hallituksen omat päätökset lisätä ns. vastuullisuustoimenpiteitä (Rahapelitoiminnan tuotto ja tulevaisuuden näkymät). Koronapandemian seurauksena Veikkauksen tuotot pienentyvät nyt entisestään suljettujen pelikoneiden ja häiriintyneen vedonlyönnin vuoksi. Vaikka hallitus on linjauksenaan esittänyt, että se tulee kompensoimaan rahapelitoiminnan edunsaajien tappioita, ei epävarmuus tulevasta ole helpottanut: monopolijärjestelmän toimivuus ja tulevaisuus vaikuttaisi olevan toistuvasti työpöydälle palaava asia.

Ulkomaiset rahapeliyhtiöt nakertavat kaiken aikaa Veikkauksen markkina-asemaa ja vaikeuttavat siinä sivussa ongelmapelaamisen valvontaa yksinoikeusjärjestelmästä huolimatta (Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2019). Mahdollisesti edessä oleva pakollinen siirtyminen ns. lisenssimalliin, jossa ulkomaisia peliyhtiöitä päästetään markkinoille valvotusti, on syytä arvioida ja suunnitella huolellisesti etukäteen. Mikäli lisenssijärjestelmään siirtyminen muuttaisi saatavat tuotot maksuiksi, sakoiksi ja veroiksi, jotka sulautuisivat osaksi valtion budjettia, merkitsisi se melko varmasti muutosta edunsaajien asemaan verrattuna nykyiseen tuotonjakojärjestelmään. Tuottoja saattaisi jatkossa myös kertyä vähemmän. Jos taas nykyjärjestelmästä halutaan pitää tiukasti kiinni, tulisi maasta ulosvirtaavien pelirahojen blokkauksesta ja siihen liittyvää lainsäädäntöä ryhtyä aktiivisesti suunnittelemaan. Veikkauksen tilanne on haastava, sillä aihe jakaa poliittista kenttää. Asia on kuitenkin ratkaistava lähivuosina ja mahdollisimman kestävällä tavalla.

Toiseksi haluan kiinnittää huomion kuntiin.

Kuntatalouden alijäämän ilmoitettiin jo viime vuoden lopulla kasvaneen historiallisen suureksi. Koronapandemian seurauksena kuntien lisätaakaksi muodostuvat nyt mm. verotulojen romahdus (etenkin yhteisövero-osuus) sekä poikkeustilasta johtuva toimintamenojen kasvu (Kuntaliiton uutinen 11.3.). Kuntien kautta kanavoituu suomalaiselle taiteelle ja kulttuurille satoja miljoonia euroja ja ne ovat ylivoimaisesti paras organisaatiojoukko tuomaan alan sisällöt ja palvelut yhdenvertaisesti suomalaisten ulottuville. Tämän tukijalan horjuminen on vakava uhka paitsi sivistykselle myös alan työllisyydelle. Hallitus on luvannut helpottaa myös kuntien tilannetta, mutta uusia menoleikkauksia ja verojen kiristämistä ei voida välttää. Kulttuuripalvelut eivät tunnetusti ole tässä kujanjuoksussa pärjänneet ilman voimakasta paikallista kampanjointia ja puolestapuhujia.

Tutustuin jokin aika sitten Suomen korkeimman tuloveroprosentin omaavan Halsuan kunnan talousarvioon. Löytämäni tunnusluvut antoivat karun kuvan siitä, millaisin voimavaroin kulttuuripalveluita joudutaan kunnissa nykyisin järjestämään. Halsuan vuoden 2019 budjetissa varsinaisiin kulttuuripalveluihin oli käytettävissä yhteensä 4640 euroa, kun saman kunnan perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen ja erikoissairaanhoidon yhteenlasketut menot olivat n. 4,9 miljoonaa euroa. Jos ikääntyvän kunnan voi katsoa edustavan jossain määrin valtiota ja sen tulevaisuutta pienoiskoossa, on johtopäätös selvä: julkisen terveydenhuollon menojen kasvaessa liki holtittomasti, käy kulttuurin tilanne vuosi vuodelta tukalammaksi. Tilannetta ei helpota edes tuore kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisestä säädetty laki, joka aiempaa lakia kunnianhimoisempana kirittää kuntia järjestämään jatkossa entistä monipuolisempaa ja tavoitteellisempaa kulttuuritoimintaa. Lain hengen ja budjettien arkitodellisuuden välinen ero on räikeä.

Kuntien kulttuuripalveluiden turvaamisesta on tulossa sukupolvitavoite. Jo aiemmin mainittu taiteen ja kulttuurin kohtalonyhteys julkiseen talouteen liittyy kunnissa ennen kaikkea sote-uudistuksen viivästymiseen. Hetken näytti jo siltä, että työ johtaisi verolainsäädännön muutokseen, jonka myötä uppoavan sote-laivan mastoon kahlittu kulttuuri saataisiin irrotettua ajoissa. Vaikka kuntien absoluuttinen raha ei olisi tällä ratkaisulla tullut lisääntymään, olisi sillä voitu saada tiettyä johdonmukaisuutta ja kehittämisrauhaa koko sivistyssektorille. Ylipäättään kehittämistyötä tukisi parhaiten se, että kulttuuripalvelut arvostettaisiin korkeammalle kunnallisten tehtävien joukossa. Jatkossa ajatukseen kannattaa ehdottomasti palata, sillä se saattaisi pysäyttää tai ainakin merkittävästi hidastaa kulttuuripalveluiden jatkuvaa rapautumista.

Kolmantena seikkana haluan nostaa esille tarpeen uudenlaisen yhteistyön rakentamiseksi julkisen ja yksityisen kulttuurirahoituksen kesken.

Sain alkuvuodesta 2020 valmiiksi opetus- ja kulttuuriministeriölle laatimani selvityksen, joka koski toimialaa tukemaan tarkoitetun rahaston perustamista. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen jäi käynnistyneen kriisin jalkoihin ja jätettiin yhteisellä päätöksellä odottamaan sopivampaa julkaisuajankohtaa. Päähavaintonani oli, että julkisen ja yksityisen kulttuurirahoituksen (tässä kulttuurisäätiöt) tulisi Suomessa löytää uusia tapoja toimia yhdessä tilanteessa, jossa julkinen kulttuurirahoitus osoittaa jatkuvia heikentymisen merkkejä. Uudenlaisella rahoittajien yhteistyöllä voitaisiin parantaa hankkeiden jatkuvuutta, rahoituksen kohdentumista sekä koordinoida paremmin suuria kansallisia kulttuuri-investointeja. Ongelmana on ollut, että nämä kaksi tahoa eivät juuri tee strategista yhteistyötä, vaikka säätiöiden merkitys kokonaiskuvassa on vuosi vuodelta kasvava.

Valtio ja kulttuurisäätiöt alkoivat jo koronapandemian aikana lähentyä toisiaan ja kokosivat yhteistä kriisirahoitusta taiteilijoiden tueksi. On erityisen toivottavaa, että tämä myönteinen kehitys jatkuisi myös tulevaisuudessa. Yksityinen kulttuurirahoitus on osoittautunut ketteräksi reagoimaan kulttuurikentän muutoksiin siinä, missä julkinen puoli puolestaan on tarjonnut vakautta ja pitkäjänteisyyttä toiminnan kehittämiseen. Tämän perinteisen roolijaon kriittinen tarkastelu on alan kehittymisen näkökulmasta jatkossa tärkeää: vastuita jakamalla ja resursseja yhdistämällä on mahdollista selviytyä paremmin vaikeista ajoista, jotka odottavat pandemian jälkeen. Lisäksi perusajatus siitä, että myös valtio irrottaisi osakevarallisuuttaan tukemaan suomalaista taidetta ja kulttuuria on edelleen kannatettava pitkän aikavälin tavoite. Osaketuotot voisivat olla ns. kolmas hana, jonka avaamista tulisi harkita rahapeli- ja verotuottojen virtaavuuden häiriötilanteessa.

Kuluttajina kohtelemme kulttuuria kuten luontoa. Valikoimme ja viljelemme yksipuolisesti tiettyjä lajeja unohtaen, että myös kulttuurissa monimuotoisuus on edellytys sisältöjen kehittymiselle. Taidemuodot, joiden on vaikea menestyä vapailla markkinoilla, näivettyvät helposti näissä olosuhteissa. Ne joutuvat jatkuvasti perustelemaan merkitystään kulttuurisessa ekosysteemissä. Valtion sääntelyllä voidaan myötävaikuttaa alojen yhdenvertaiseen mahdollisuuksiin kukoistaa, mutta tällöin unohtuu usein, että julkisen kulttuurirahoituksen painopisteet kantavat nekin mukanaan menneen maailman arvostuksia. Rahoittajien yhteistyö auttaa tässäkin näkemään parhaat tavat turvata taiteen ja kulttuurin monimuotoisuuden säilyminen.

Edellä esitetyt näkökulmat lähtevät oletuksesta, että koronapandemian kesto jää sittenkin siedettävälle tasolle ja pahimmat jälkiseuraukset eivät toteudu. Tällöin on syytä olettaa, että

julkinen kulttuurirahoitus etsii paluuta tasapainotilaan, joka on ollut pitkään paitsi järjestelmän etu myös sen kehittymisen hidaste.

Suosituksia taide- ja kulttuurialan lähitulevaisuuden politiikkatoimenpiteiksi:

1. Perustetaan parlamentaarinen työryhmä ratkaisemaan rahapelitoiminnan järjestäminen kestäväällä tavalla.
2. Tuetaan kuntien kulttuurityötä siten, että huomio kiinnitetään erityisesti heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien kulttuuripalveluiden turvaamiseen.
3. Jatketaan julkisen ja yksityisen kulttuurirahoituksen strategisen yhteistyön ja keskinäisen koordinaation kehittämistä ennakkoluulottomalla ja ennakoivalla otteella
4. Tiivistetään viranomaisyhteistyötä erityisesti Taiteen edistämiskeskuksen, KELA:n, Verohallinnon ja ELY-keskusten välillä siten, että tukijärjestelmät ja viranomaiset tunnistavat paremmin luovaa työtä tekevien epätyypilliset olosuhteet
5. Edistetään lisämäärärahalla taide- ja kulttuurialan digitaalisten palvelujen kehittämistä

Luova ja kestävä 20-luku

"Koronan ollessa tällainen nopea ja selkeä muutos ihmiskunta voisi tässä samassa rytäkässä korjata toimintaansa ja jatkaa eteenpäin kestävän kehityksen mukaisesti. Tämä ei tarkoita mitään hyvinvoinnin loppua, sillä voimme syvemmällä tavalla hyvin silloin, kun tiedämme, että muutkin kuin itse voivat hyvin."

Taiteilija Saku Soukka Taiteilija-lehdessä 20.5.2020

Poikkeukselliset ajat ovat tarjonneet ihmiskunnalle ajoittain mahdollisuuden positiiviseen suunnanmuutokseen. Tunnetuin esimerkki lienee toista maailmansotaa seurannut yhteistyöjärjestöjen synty, joka edisti rauhaa, ihmisoikeuksia ja turvallisuutta. Keskiajan talouden historiaa opettanut professori David Herlihy (1930–1991) näki yhteyden Mustan surman ja eurooppalaisten arvojen muuttumisen välillä. Hänen mukaansa ruttoepidemia ratkaisi ristiriidan tuon ajan riittämättömän ravinnontuotannon ja kiihtyneen väestönkasvun välillä. Suurta kuolleisuutta seurasi resurssien tasaisempi jakautuminen, mikä vaikutti paitsi perhesuunnitteluun myös ihmisten näkemyksiin hyvinvoinnin merkityksestä. Muutos arvoissa muodosti perustan Euroopan muuta maailmaa kestävämmälle demografiselle kehitykselle. (Herlihy 1997, 4.)

Minkä ristiriidan koronapandemia voisi ratkaista? Voisiko se auttaa ihmiskuntaa pääsemään kestävän kehityksen tielle? Haluan seuraavaksi argumentoida, miten taiteen ja kulttuurin tekijät voisivat olla merkittävässä roolissa kestävyyskysymyksen ratkaisussa ja samalla lisätä alan yhteiskunnallista arvostusta.

Vuosituhannen kaksi ensimmäistä vuosikymmentä ovat jo olleet kulttuurikentällä kuin uutta kansanvalistuksen aikaa. Tällä valistustyöllä on pyritty tekemään näkyväksi taiteen ja kulttuurin erilaisia välillisiä vaikutuksia. Erityistä huomiota ovat saaneet kulttuurin hyvinvointi- ja terveysvaikutukset, mutta esillä ovat olleet myös myönteiset vaikutukset alueiden elinvoimaan ja innovaatioympäristöjen syntyyn. Kulttuuria on ikään kuin yritetty kiinnittää niihin sektoreihin, joita budjettitalous tuntuu arvostavan. Tietyllä tapaa puhunta on muistuttanut meitä renessanssin hukatusta perinnöstä: kukoistavat sivilisaatiot ovat riippuvaisia rikkaasta tiede- ja taide-elämästä.

Taiteen edistämiskeskuksessa oman kehittämistiimin asiiantuntijat ovat onnistuneet tekemään näkyväksi, kuinka taiteilijat voivat tuoda osaamisensa osaksi haastavintakin kehittämistyötä. He ovat synnyttäneet onnistuneita yhteistyöprojekteja esimerkiksi meriteollisuuden, avaruustutkimuksen ja luonnonsuojelun alalla. Taiteilija on edustanut näillä rajapinnoilla luovuuden ammattilaisuutta, jonka tehtävänä on ollut auttaa näkemään asiat kokonaan toisin sekä tunnistamaan taiteen ja taiteellisen ajattelun mahdollisuudet osana kehittämistä. Taidelähtöisillä menetelmillä ja työkaluilla on onnistuttu edistämään mm. eduskuntatyön dialogisuutta sekä kulttuuriperintötyön kestävyyttä. Tiimimme on huomannut, että organisaatiot kaipaavat yhä enemmän tätä monialaista yhteistyötä ja tunnistavat luovien osaajien potentiaalin muussakin kuin perinteisessä merkityksessä.

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 on asiakirja, joka sitoo Suomen 20-luvun kehittämistavoitteisiin. Kokonaisuutena se on laaja ja toiveikkuutta herättävä dokumentti, joka innostaa lukijansa matkalle ihmiskunnan muutokseen. Yksilöiden arjen tasolla ohjelman tavoitteet alkavat kuitenkin herkästi tuntua etäisiltä, sillä monet teemoista eivät suoraan kosketa hyväosaisia. Puhdas vesi, riittävä ravinto ja mahdollisuus koulutukseen tuntuvat meistä helposti itsestäänselvyyksiltä. Ohjelman arvokas narratiivi kadotetaan, ellei joku rakenna merkityssuhteita sen ja arkemme välille. Tässä on taide- ja kulttuurialan osaajille mielenkiintoinen kiinnittymisen mahdollisuus.

Olen aiemmin haaveillut toisesta kultakaudesta. Ajanjaksosta, jossa yhteiskunnan ja taidekentän intressit lähentyisivät jälleen toisiaan siinä määrin, että syntyisi uusi synerginen liitto. En tarkoita tällä taiteen alistamista valtion palvelukseen, vaan jonkinlaista liikettä, joka nykyajassa ottaisi ehkä someilmiön tai globaalin kampanjan muodon. Mielessäni uusi kultakausi olisi sekä ilmiöiden tarkastelua taiteen läpi että myönteisen muutoksen etsimistä taiteen avulla: mentaalimalli, joka tukisi kestävää päätöksentekoa.

Aikakausia on ilmeisen vaikeaa ellei peräti mahdotonta ”manata esiin”, mutta jotain kenties olisi tehtävissä. Valtion toimesta voisimme luoda yhteiskehittämiseksi otollisia olosuhteita. Voisimme tarjota resursseja ja tukea kokeiluille, joissa monialaisella yhteistyöllä etsitään vastauksia kestävyiden globaaleihin haasteisiin.

Uskon, että paras tapa nostaa jonkin alan yhteiskunnallista asemaa ja arvostusta on osoittaa konkreettisesti ja monin eri tavoin sen merkitystä ihmisyydelle tässä ja nyt. Esitän, että taide ja kulttuuri kytketään voimakkaammin kestävän kehityksen edistämiseen silläkin uhalla, että se voidaan nähdä jatkumona alan välineellistämiseksi. Kyse on kuitenkin lopulta hyvin pienen osaajajoukon tunnistamisesta ja tukemisesta, eikä tavoitteena ole tällöin järkyttää alan perusrahoituksen tasapainoa.

Asiassa voidaan edetä käynnistämällä Agenda 2030 tavoiteohjelman suomalaisen toimeenpanon ja taide- ja kulttuurialan välinen yhteistyö.

Antti Huntus

Erityisasiantuntija, Taiteen edistämiskeskus

Kirjalliset lähteet:

Herlihy, D. 1997: The black death and the transformation of the west. President and Fellows of Harvard College.

Silvennoinen, H. 2001: Kunnallisen nuorisotyön arviointi. Nuorisotutkimus/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 15, Nuorisosaian neuvottelukunta, Nuora, julkaisuja 18.

Sähköiset lähteet:

Exit- ja jälleenrakennustyöryhmä. Koronakriisin vaikutukset ja suunnitelma epidemian hallinnan hybridistrategiaksi. Exit- ja jälleenrakennustyöryhmän 1. vaiheen raportti. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:12.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162214/VN_2020_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y%20 Viitattu 24.5.2020.

Hohko, A. 2017: Nälkävuodet Suomessa olivat painajainen: "Eräs ukko söi nälissään puurovispilän". Aamulehti 13.8.2017.

<https://www.aamulehti.fi/i ihmiset/nalkavuodet-suomessa-olivat-painajainen-eras-ukko-soi-nalissaan-puurovispilan-200305851> Viitattu 24.5.2020.

Kuosmanen, R. 2020: Taiteilijalehden artikkeli "Taiteilija koronakevään keskellä".

<https://taiteilijalehti.fi/taiteilijana-koronakevaan-keskella/> Viitattu 24.5.2020.

Nummikoski, V. 2019: Rahapelitoiminnan tuotto ja tulevaisuuden näkymät. Esitys eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle 20.11.2019.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-274653.pdf> Viitattu 24.5.2020.

Punakallio, M. 2020: Koronaviruksen vaikutukset talouteen: tilapäinen notkahdus vai pitkäaikainen taantuma? Kuntaliiton Ajankohtaista-palsta 11.3.2020.

<https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/koronaviruksen-vaikutukset-talouteen-tilapainen-notkahdus-vai-pitkaaikainen> Viitattu 24.5.2020.

Raijas, A. Pirilä, M. 2019: Rahapelijärjestelmät – Suomi ja muut maat. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2019.

<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2019/kkv-selvityksia-4-2019-rahapeliarjestelmat.pdf> Viitattu 24.5.2020.

THL:n tilastotietokanta.

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/2483> Viitattu 24.5.2020.